

DOSYA**DÜNYADA TIP EĞİTİMİ***Dr. Feride SAÇAKLIOĞLU****GİRİŞ:**

Sağlık hizmetlerinin eşitlikçi, maliyet-etkin, kalite ve koşullara uygun verilmesi evrensel olarak tartışılmaktadır. Bu tartışmanın ayrılmaz bir parçası da sağlık çalışanlarının eğitimi, özeldir ise tıp eğitimidir. Dünya Sağlık Örgütü uzun yıllardan beri sağlık hizmetlerini ve sağlık personeli eğitimini koordine etmeyi desteklemektedir. Mayıs 1995'te gerçekleştirilen Dünya Sağlık Asamblesinde tüm ülkeleri tıp eğitiminde ve sağlık hizmetlerinde reform yapmaya çağırılmıştır.

TIP EĞİTİMİNİN AMACI:

Farklı kuruluşlar tıp eğitiminin amacını farklı biçimlerde belirlemektedir.

TBMM Araştırma Komisyonu ülkemizde tıp eğitiminin amacını şöyle tanımlamaktadır: "*Mezuniyet öncesi tıp eğitimi: Tıp öğrencisini, insandaki hastalıklarının tedavisi ve bu hastalıklardan korunma konusunda biyoloji ve davranış bilimlerindeki gelişmeleri kullanmak üzere yetiştirmeyi amaçlar*".

Dünya Hekimler Birliği ise tıp eğitiminin amacını "Yetenekli ve yeterli hekimler yetiştirmek" olarak belirlemektedir. Burada yeterlilik kavramı "*Hasta ve toplum için kaliteli koruyucu ve tedavi edici hizmet vermeyi sağlayan bilgi, beceri, değerler ve davranış biçimlerini*" kapsamaktadır.

Edinburg Deklarasyonu 1988 yılında İskoçya'nın başkenti olan Edinburg'ta düzenlenen bir tıp eğitimi konferansından sonra açıklanmış ve tıp eğitiminin amacını şöyle tanımlamıştır: "Tıp eğitiminin amacı: Tüm insanların sağlık düzeylerini yükseltecek hekimler yetiştirmektir." Yine aynı deklarasyonda dünyada tıp eğitiminde dönüm noktası sayılabilecek ilkeler gündeme getirilmiştir. Bunlar:

Bu makale daha önce Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Yayın Bürosu tarafından yayımlanmıştır: Kandilcioğlu, G.; Ersöz, B.; Saçaklıoğlu, F. "Dünyada Tıp Eğitimi Uygulamaları ve Çağdaş Yaklaşımlar", Ege ÜTF, 1997.

* Prof. Dr., Ege Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AD.

- Tıp eğitiminin toplumun tüm kaynaklarının kullanılarak verilmesi.
- Ülkenin sağlık önceliklerine uygun müfredat programlarının düzenlenmesi.
- Öğrencinin eğitime aktif katılımının sağlanması.
- Sınav sisteminin sadece bilgi birikimini değil, mesleki yeterliliği de ölçmesi.
- Öğretim elemanlarının eğitim konusunda yetiştirilmesi.
- Sağlık hizmetleri ile tıp eğitiminin entegre edilmesi, ilkeleridir.

TIP EĞİTİMİ İLE İLGİLENEN ULUSLARARASI KURULUŞLAR:

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ): 2 000 yılında herkes için sağlık hedefine uygun ulusal tıp eğitimi politikaları belirlenmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede:

- Sağlık ve eğitim sektörlerinin sıkı işbirliği yapmasını,
- Meslek birliklerinin işbirliği ile hizmet içi eğitim programlarının yürütülmesini,
- Tıp eğitiminin her aşamasında sağlık hizmeti veren tüm kuruluşların kullanılmasını üye ülkelere önermektedir.

Dünya Tıp Eğitimi Birliği (World Federation for Medical Education-WFME): Tıp eğitimi konusunda Birleşmiş Milletler düzeyinde temsil edilen uluslararası kuruluştur. Tıp eğitiminin global olarak yeniden düzenlenmesi amacıyla WHO, UNICEF ve UNESCO ile işbirliği yapar ve 6 bölgesel birlikten oluşmuştur. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

- Afrika (AMSA)
- Avrupa (AMEE)
- Kuzey ve Güney Amerika (PAFAMS)
- Güneydoğu Asya (SEAARAME)
- Doğu Akdeniz (AMEEMR)
- Batı Pasifik (WPRAME)

Türkiye Avrupa bölgesine bağlıdır. AMEE her yıl tıp eğitimi ile ilgili kongreler düzenlemektedir. Aynı zamanda Avrupa Tıp Fakülteleri Dekanlar Birliği'ni de içinde barın-

dirmektedir (AMDE).

Topluma Dayalı Tıp Eğitimi Veren Fakülteler Ağı (Network of Community Oriented Educational Institutions for Health Sciences-Network): Merkezi Hollanda'nın Maastricht kentinde olan Network topluma dayalı, problem çözmeye dayalı tıp eğitimi veren tıp fakültelerinin biraraya gelerek oluşturdukları bir kuruluştur. Kuruluşa dört tip üyelik söz konusudur. Onursal üyelik tıp eğitimine emeği geçmiş kişilere verilmektedir. Bunun dışında tam üyelik, tam olmayan üyelik ve bağlantılı üyelik olmak üzere üç tip üyelik söz konusudur. Eğitim programlarını problem çözmeye ya da topluma dayalı tıp eğitimine dönüştürmüş fakülteler tam üye, bu yolda yol katetmiş ama henüz geçişi sağlayamamış olanlar tam olmayan üye sayılmaktadır. Bu tip tıp eğitimine ilgi duyanlar ise bağlantılı üye olabilmektedirler. Network her yıl tıp eğitimi ile ilgili kongre düzenlemektedir.

TIP EĞİTİMİNİN SÜRESİ:

Aşağıdaki tabloda Avrupa ülkelerinde temel tıp eğitiminin süresi ve intörlük uygulamaları sunulmuştur. İntörlük süresi temel tıp eğitiminin toplam süresinin içinde yer alanlar parantez içinde yazılmıştır, (+) ile belirtilenlerde belirtilen süre kadar intörlük dönemi temel tıp eğitimine eklenmektedir.

Tablo 1: Avrupa Ülkelerinde Temel Tıp Eğitimi ve İntörlük Uygulamaları:

Ülke	Temel Tıp Eğitimi Süresi ve İntörlük
Almanya	6 yıl (1 yıl)
Arnavutluk	5 yıl+12 ay
Avusturya	6 yıl (4 ay)
Belçika	7 yıl (1 yıl)
Bulgaristan	6 yıl (1 yıl)
Çek Cumhuriyeti	6 yıl, intörlük yok
Danimarka	6,5 yıl+1,5 yıl
Finlandiya	6 yıl+1 yıl
Fransa	8-10 yıl (2-5 yıl)
Hollanda	6 yıl (1,5 yıl)
İngiltere	6 yıl+1 yıl
İrlanda	6 yıl+1 yıl
İsrail	6 yıl+1 yıl
İspanya	6 yıl, intörlük yok
İsveç	5,5 yıl+21 ay
İsviçre	5-6 yıl, intörlük yok
İtalya	6 yıl+6 ay
İzlanda	6 yıl+1 yıl
Lüksemburg	1 yıl temel tıp eğitimi
Malta	5 yıl+2 yıl
Macaristan	6 yıl (1 yıl)
Norveç	6 yıl+1,5 yıl
Polonya	6 yıl+1 yıl
Portekiz	6 yıl+2 yıl
Türkiye	6 yıl (1 yıl)
Yugoslavya	5 yıl+1 yıl

TIP FAKÜLTELERİNİN ÖĞRENCİ SAYILARININ BELİRLENMESİ:

Avrupa ülkelerinde tıp fakültelerine alınacak öğrenci sayıları belirlenirken farklı bakış açıları etkili olabilmektedir. Avrupa ülkelerini tıp fakültelerine alınacak öğrenci sayılarının belirlenmesi yönünden üç grup altında toplamak olasıdır:

1. İnsangücü Gereksinimine Göre Belirleyenler:

Danimarka, Finlandiya, İngiltere, İsveç, İzlanda, Norveç

2. Fakültelerin Eğitim Kapasitesine Göre Belirleyenler:

Almanya, Avusturya, Hollanda, İspanya, İsviçre, İrlanda

3. Etkin Kontrol Olmayanlar:

İtalya, Yunanistan

AVRUPA TOPLULUĞU ÜLKELERİNDE TIBBİ DEMOGRAFİ VE HEKİM İŞSİZLİĞİ:

Tablo 2'de Avrupa'daki ülkelerde hekim başına düşen nüfus ve işsiz hekimlerin toplam hekimler içindeki oranı sunulmuştur. Hekim işsizliğinin genelde öğrenci alımını fakültelerinin kapasitesine göre yapan ülkelerde görüldüğü izlenmektedir.

Tablo 2: Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Tıbbi Demografi ve Hekim İşsizliği:

Ülke	Hekim Başına Nüfus	İşsizlik (%)
Almanya	332	8,0
Avusturya	352	9,0
Belçika	290	-
Danimarka	340	0,5
Finlandiya	402	0
Fransa	336	0,6
Hollanda	492	2,0
İngiltere	562	0,3
İrlanda	628	0
İspanya	296	4,6
İsveç	360	0
İsviçre	321	0,3
İtalya	248	17,3
İzlanda	340	0
Norveç	364	0
Portekiz	389	0
Yunanistan	628	-

Avrupa topluluğunda entegrasyon öncesi sürdürülen hazırlıklar çerçevesinde diplomaların karşılıklı olarak kabul edilmesi sağlanmıştır. Buna göre Avrupa Topluluğu ülkelerinde tıp doktoru diplomaları 1975 yılından, hemşirelik diplomaları 1977 yılından, diş hekimliği ve eczacı diplomaları ise 1980 yılından itibaren karşılıklı kabul edilmektedir.

SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEN TIP EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER:**ALMANYA:**

Temel tıp eğitimi 6 yıldır. Daha sonra 18 aylık bir intörnlik vardır. Mezuniyetten sonra ister uzmanlık eğitimine katılmak için, isterse genel pratisyenlik yapmak için bir yeterlik sınavından geçmek gereklidir. Almanya'da tıp eğitimi klasik yöntemlerle verilmektedir.

1.-2. YIL: Eğitimin ilk 2 yılı preklinik dönemdir.

Kimya, fizik, biyoloji, tıbbi psikoloji, tıbbi sosyoloji, anatomi-histoloji, fizyoloji, biyokimya, tıbbi terminoloji dersleri verilmektedir. İlk yıl içinde öğrencilerin iki ay süreyle üniversite hastanesi dışında hemşirelik hizmetleri stajı yapmaları gereklidir. Dersler sırasında değerlendirmeler yanısıra premedikal sınav yapılmaktadır (Ülke çapında 2 gün süreyle yapılan standart bir sınav).

3. YIL: Genel patoloji, genel farmakoloji, mikrobiyoloji, klinik kimya ve hematoloji, radyoloji ve radyasyondan korunma, genel fizik muayene ve öykü alma, aciller ve ilk yardım, biyometrik yöntemler, insan genetiği (seçmeli), tıp tarihi (seçmeli) dersleri verilmektedir. Dersler sırasında değerlendirmeler yanısıra medikal sınavın birinci aşaması yapılmaktadır (Ülke çapında 2 gün süreyle yapılan standart bir sınav).

4.-5. YIL: Özel patoloji, özel farmakoloji, cerrahi, pediatri, iç hastalıkları, dermatoloji, göz hastalıkları, KBB, kadın hastalıkları ve doğum, üroloji, ortopedi, nöroloji, psikiyatri, psikosomatik tıp ve psikoterapi dersleri verilmektedir.

Ekoloji kursu adı altında; halk sağlığı, adli tıp, endüstri hekimliği ve sosyal tıptan oluşan bir ders verilmektedir. Yine bu yıllarda genel pratisyenlikte karşılaşılan sorunlara giriş dersi vardır.

Dört ay üniversite hastanesi dışındaki hastanelerde ambulatuvar sistemde staj yapılmaktadır. Dersler sırasında değerlendirme yanısıra medikal sınavın ikinci aşaması yapılmaktadır (Ülke çapında 4 gün süreyle yapılan standart bir sınav).

6. YIL: İç hastalıkları, cerrahi, seçmeli stajlar yapılmaktadır. Bu yılın sonunda medikal sınavın üçüncü aşaması (sözlü sınav) yapılmaktadır.

İNTÖRNLÜK: 18 ay intörnlik döneminde hastanelerde ve özel muayenelerinde uygulama yapılmaktadır. Bu dönemde sınav yapılmamaktadır. Yılda 6 hafta tatil sözkonusudur.

Almanya ciddi düzeyde hekim işsizliği olan ülkelerden birisidir.

İRLANDA:

Temel tıp eğitimi 6 yıldır. Bu süresinin sonunda 1 yıllık

zorunlu intörnlik vardır. İrlanda'da toplam olarak 5 tıp fakültesi bulunmaktadır. Yıllık kayıt bedeli 5 097 ECU'dur. Eğitimin ilk üç yılı preklinik, son üç yılı da klinik yıllarıdır. Dördüncü yılın başından itibaren öğrenciler hem derslere katılırlar hem de hastanelerde düzenli bir biçimde uygulama yaparlar. İrlanda'da eğitim klasik yöntemlerle uygulanmaktadır.

1. YIL: Kimya, fizik, biyoloji, biyomatematik veya matematik.

2. YIL: Anatomi, fizyoloji, biyokimya.

3. YIL: Anatomi, fizyoloji.

4. YIL: Patoloji, mikrobiyoloji, farmakoloji, tıbbi etik, cerrahi, psikiyatri, iç hastalıkları.

5. YIL: Halk sağlığı, adli tıp, tedavi, göz hastalıkları, KBB, iç hastalıkları, cerrahi, kadın hastalıkları ve doğum, psikiyatri, pediatri.

6. YIL: Halk sağlığı, adli tıp, göz hastalıkları, KBB.

İNTÖRNLÜK: Altı yıllık temel eğitimin sonunda bir yıl zorunlu intörnlik söz konusudur. Bu sürenin 6 ayı dahili hastalıklarda genel deneyim kazanma, 6 ayı cerrahide genel deneyim kazanmayı hedeflemektedir. Bu amaçla intörnlük hastanelerde çalışırlar. Haftalık çalışma süresi 39-65 saattir. 18 000 ECU aylık ücret alırlar, 39 saatin üzerine fazla mesai ödemesi yapılır. İntörnlik yılının sonunda resmi bir sınav yapılmaz. Tıp doktoru olabilmek için intörnlik yılının başarıyla tamamlanması gereklidir. Uzmanlık eğitimi için ayrıca 6-8 yıllık bir ek süre gereklidir.

NORVEÇ:

Norveç'te tıp eğitimi 6 yıldır. Mezuniyetten sonra bir yıl hastanede, altı ayı da bir bölge sağlık yöneticisinin yanında olmak üzere bir buçuk yıllık bir intörnlik söz konusudur. Bu bir buçuk yıllık intörnlik sonrasında tam yetkili olarak genel tıp alanında çalışmak ya da uzmanlık eğitimine başlamak olasıdır. Uzmanlık eğitimi Norveç'te 5-8 yıldır.

Norveç tıp eğitimine örnek olarak **TROMSO** Tıp Fakültesinin programı tanıtılacaktır. Tromso Tıp Fakültesi'nde eğitim yöntemi olarak problem çözmeye dayalı eğitim uygulanmaktadır. Tromso'da müfredat 3 aşamalı düzenlenmiştir.

1. AŞAMA (1 Yıl): Felsefe, sosyal bilimler, toplum hekimliği, biyokimya, hücre biyolojisi, histoloji, fizyoloji ile biyolojik bilimlere giriş. Ayrıca "kliniğe giriş" adı altında küçük öğrenci gruplarının sınıfın geri kalanına hasta sunumları yapmaları uygulanmaktadır.

2. AŞAMA (2,5 Yıl): Temel bilimler, klinik bilimler ve sosyal tıbbın insan biyolojisi ve patoloji temeline ağırlık

vererek entegre biçimde sunulması söz konusudur. Seçilmiş klinik olguların üzerinden temel bilimler eğitimi verilmektedir. Temel organ sistemleri ile ilgili olarak problem çözmeye dayalı bir eğitim yöntemi uygulanmaktadır.

3. AŞAMA (2,5 Yıl): Klinik bilimler geleneksel biçimde öğretilmektedir. Dört ay başka hastanelerde pratik eğitim, iki ay Kuzey Norveç'te kırsal bölgede temel sağlık hizmeti yaptırılmaktadır.

SEÇMELİ STAJLAR: 2 ve 3. aşamalarda 22 aylık bir bölüm seçmeli stajlara ayrılmış durumdadır. Bu dilimde farklı uzunluklarda kısa kurslar yer almaktadır. Ayrıca öğrenciler teorik ya da pratik bağımsız çalışmalar yapabilmektedir. En sonunda öğrenciler bağımsız bir tez çalışması yapmakta ve bir tez savunma sınavı ile tezleri kabul edilmektedir.

SINAVLAR: Her aşamanın sonunda bir tane olmak üzere üç sınav yapılmaktadır. Hem yazılı hem de sözlü sınavlar uygulanmakta ve sonuçlar geçti, kaldı biçiminde sunulmaktadır. Tüm eğitim boyunca her kursta öğrencilerin sürekli değerlendirmesinin yapılabilmesi için kısa testler uygulanmaktadır. Ayrıca öğrenciler eğitimi kendileri değerlendirmektedir.

İSVEÇ:

İsveç'te tıp eğitimi toplam olarak altı fakültede yürütülmektedir. Eğitim süresi 5,5 yıldır. Bu 5,5 yıllık sürenin sonunda tıp doktoru diploması alınmaktadır. Tıp doktoru olduktan sonra 21 aylık bir intörnlik dönemi yer almaktadır.

İsveç tıp eğitimine örnek olarak LİNKÖPING Üniversitesi Tıp Fakültesinin programı tanıtılacaktır. Bu fakültede eğitim öğrenci merkezli tıp eğitimi olarak nitelendirilmektedir. Eğitim yöntemi öğrencinin kendi öğrenme sürecine aktif olarak katıldığı problem çözmeye dayalı eğitimidir. Bu tür eğitimi öğrencinin sentez yeteneğini geliştirmektedir. Linköping Tıp Fakültesi'nde 5,5 yıllık tıp eğitimi 3 aşamada verilmektedir.

1. AŞAMA: 20'şer haftalık üç bölümden oluşmaktadır.

1. Bölüm: İnsan ve toplum, deri ve lokomotor sistem konuları yanısıra bu dilimde on haftalık bir multiprofesyonel eğitim yer almaktadır. Multiprofesyonel eğitim sağlık hizmetlerindeki ekip kavramını vurgulayan bir yaklaşımla farklı sağlık çalışanlarının ortak konularda birlikte eğitimini hedeflemektedir. Bu bölümün sonunda 1 haftalık bir sınav yer almaktadır.

2. Bölüm: Beslenme, sindirim, metabolizma, nöral ve hormonal regülasyon 14 haftalık bir dilimde, kan ve immün sistem 5 haftalık dilimde işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 1 haftalık bir sınav yer almaktadır.

3. Bölüm: Dolaşım ve solunum 6 haftada, renal sis-

tem, üreme ve fetal gelişim 9 haftada, enfeksiyon ve immün sistem 3 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

2. AŞAMA: 20'şer haftalık iki bölümden oluşmaktadır.

1. Bölüm: Deri, lokomotor sistem, sinir sistemi ve duyu organları 7 haftada, endokrin sistem 3 haftada, dolaşım ve solunum sistemi 9 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 1 haftalık bir sınav yer almaktadır.

2. Bölüm: Seçmeli stajlar 3 hafta, beslenme-sindirim 5 haftada, kan ve immün sistem 5 haftada, ürogenital sistem 5 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

3. AŞAMA: 20'şer haftalık altı bölümden oluşmaktadır.

1. Bölüm: İç hastalıkları 6 haftada, iç hastalıkları-cerrahi entegre bir biçimde 6 haftada, dermatoloji ve enfeksiyon hastalıkları 3 haftada, aile hekimliği 3 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

2. Bölüm: Cerrahi 5 haftada, iç hastalıkları-cerrahi entegre bir biçimde 4 haftada, ortopedi 4 haftada, anesteziyoloji-yoğun bakım 2 haftada, aile hekimliği 3 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

3. Bölüm: Göz hastalıkları, KBB ve nöroloji 15 haftada, aile hekimliği 3 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

4. Bölüm: Psikiyatri 9 haftada, geriatri 3 haftada, iç hastalıkları 3 haftada, aile hekimliği 3 haftada işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

5. Bölüm: Çocuk sağlığı ve hastalıkları 6 hafta, kadın hastalıkları-doğum 6 hafta, dermatoloji enfeksiyon hastalıkları 3 hafta, aile hekimliği ve çocuk psikiyatrisi 3 haftalık dilimlerde işlenmektedir. Bu bölümün sonunda 2 haftalık bir sınav yer almaktadır.

6. Bölüm: Seçmeli 10 hafta, halk sağlığı 7 haftalık dilimlere sahiptir. Bu bölümün sonunda 3 haftalık bir sınav yer almaktadır.

İNTÖRNLÜK: 21 aylık intörnlik döneminin 6 ayı cerrahi ve anestezi, 6 ayı iç hastalıkları, 3 ayı psikiyatri ve 6 ayı genel tıp alanında geçirilmektedir. Cerrahi, iç hastalıkları ve psikiyatri için merkezi olarak düzenlenen yazılı sınavlar yapılmaktadır. Başarı oranı ortalama olarak % 95'tir, başaramayanlar tekrar sınava girebilmektedir. Bu sınavdan sonra hekimlik lisansı elde edilmektedir. Doktora eğitimi 5,5 yıllık temel eğitimin üzerine 4 yıllık bir eğitim gerektirmektedir, mezunların % 20-25'i bu dereceyi almaktadır.

HOLLANDA:

Temel tıp eğitimi 6 yıldır. Bunun 1,5 yılı intörlük için ayrılmıştır. Hollanda'da 8 tıp fakültesi vardır. Hollanda Tıp Fakültelerinden **MAASTRICHT** Tıp Fakültesi'nde verilen eğitim tanıtılacaktır. Maastricht Tıp Fakültesi'ndeki eğitim topluma dayalı tıp eğitimi olarak adlandırılmaktadır. Topluma dayalı tıp eğitimi belirli bir coğrafi bölgede hizmet veren bir fakültenin o coğrafi bölgedeki tüm sağlık kuruluşlarından yararlanarak eğitimi sürdürmesini nitelemektedir. Maastricht Tıp Fakültesinde eğitim öğrencinin aktif katılımını hedeflemektedir, problem çözmeye dayanmaktadır. Beceri laboratuvarı kullanılarak tüm tıbbi uygulamalar öncelikle maket üzerinden öğrenilmektedir. Ayrıca simülasyon hastaları öğrencilerin hasta hekim ilişkilerini öğrenmeleri amacıyla kullanılmaktadır.

1. YIL: Tıbbi çalışmalara giriş, metabolizma, interak-siyon ve regülasyon, atak ve savunma, denge-dengesizlik, sağlık bakımının sınırları altışar haftada, hücre büyümesi ise dört haftada işlenmektedir.

2. YIL: Algı, bilinçlilik ve emosyon, lokomasyon, seç-meliler, büyüme ve farklılaşma, doğum ve büyüme, yaş-lanma altışar haftada, bilimsel araştırmanın temelleri dört haftada işlenmektedir.

3. YIL: Nefes darlığı ve göğüs ağrısı, yetersizlikler, mental ve davranışsal sorunlar, seçmeliler, ağrı, ateş-en-feksiyonlar ve yangı altışar haftada, hastalıkların görünüm ve dışavurumları dört haftada işlenmektedir.

4. YIL: Üreme ve cinsellikle ilgili sorunlar, abdominal yakınmalar, kan kaybı, bulantı ve kilo kaybı altışar haftada, aciller dört haftada işlenmektedir. Bu dilimde ayrıca iç hastalıkları, cerrahi, araştırma stajından biri yer almaktadır.

5. YIL: Son iki yıl stajlara ayrılmıştır. İç hastalıkları (12 hafta), araştırma (12 hafta), cerrahi (12 hafta), genel he-kimlik (10 hafta), psikomedikal staj (12 hafta), kadın has-talıkları ve doğum (8 hafta), çocuk sağlığı ve hastalıkları (6 hafta), nöroloji (6 hafta), dermatoloji (3 hafta), göz hastalıkları (3 hafta), KBB (3 hafta), sosyal sağlık bakımı (3 hafta), seçmeli (12 hafta) olmak üzere uygulan-maktadır.

ABD:

ABD'de ortalama dört yıllık bir tıp öncesi üniversite eğitiminin sonra dört yıllık bir tıp eğitimi yapılmaktadır. Bu eğitimin iki yılını temel bilimler, iki yılını ise klinik bilimler teşkil etmektedir. Daha sonra intörlük, hekimlik lisansı elde edilmesi, asistanlık aşamaları yer almaktadır.

1991-1992 ders yılında tıp eğitiminin bir yıllık bedeli devlete ait okullarda 6 875 dolar, özel okullarda ise 19 790 dolar idi. Bir tıp fakültesi öğrencisinin toplam mali-yeti ortalama 55 859 Amerikan Dolarıdır.

ABD tıp eğitimine örnek olarak **HARVARD** Tıp Fakülte-si'nin programı tanıtılacaktır. Dört yıllık tıp eğitiminin ilk iki yılı temel bilimler, son iki yılı da klinik bilimler alanın-dadır. Harvard Tıp Fakültesi'nde tıp eğitimi problem çö-zmeye dayalı yöntemle sunulmaktadır.

1. YIL: İnsan bedeni: Metabolizma, organ sistemle-rinin fonksiyonları, farmakoloji, genetik, embriyoloji, üre-me, mikroorganizmalar, savunma, sağlık hizmetleri politi-kaları, epidemiyoloji, istatistik, sosyal tıp, hasta-hekim iliş-kileri verilmektedir.

2. YIL: İnsan sinir sistemi, davranışlar, hasta-hekim ilişkileri (2), klinik bilimlere giriş, psikopatoloji, beslenme yer almaktadır. İkinci yılın sonunda Ulusal Bord Sınavının birinci kısmı yapılmaktadır.

3.-4. YILLAR: Acil hekimliği, ambulatuvar bakım, iç hastalıkları, nöroloji, psikiyatri, radyoloji, cerrahi, kadın ve çocuk sağlığı, hasta-hekim ilişkileri (3), seçmeliler yanı-sıra bağımsız yürütülen bir proje çalışması yer almaktadır. Dördüncü yılın sonunda Ulusal Bord Sınavının ikinci kısmı yapılmaktadır.

KAYNAKLAR:

Bergdahl B, Ludwigsson J, Koch M, Wessman J., (1991), "Undergraduate Medical Education in Sweden: A case study of the Faculty of Health Sciences at Linköping University", Teaching and learning in medicine, Vol 3, No 4, 203-209.

Contents of the Curriculum of the Maastricht Faculty of Medicine (1994/1995), Maastricht.

Edinburg Declaration, (1988), World Federation for Medical Education, Edinburgh.

Eysenbach G., (1996), Medicine and Medical Education in Europe, Chapman&Hall, London.

Habeck D., (1988), Medical Education in the Federal Republic of Germany, Münster.

Harvard Medical School Curriculum Materials, (1994), Boston.

Kantrowitz M, Kaufman A, Mennin S, Fülöp T, Guilbert J-J., (1987), Innovative Tracks at Established Institutions for the Health Personnel, WHO offset publication No 101, Geneva.

Medical Curriculum-Tromso, (1989), University Medical School Norway.

Owens P., (1994), The National Centre for the Advancement of Interprofessional Education in Primary Health and Community Care: A Swedish Model of Medical and Interprofessional Education, Cambridge Workshop Report.

Specialized Medical Education in the European Region, (1989), EURO Reports and Studies 112, Copenhagen.